

GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

**VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2023
O ČINNOSTI V OBLASTI POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ**

Generální inspekce bezpečnostních sborů

Skokanská 2311/3

169 00 Praha 6

Základní právní rámec pro poskytování informací

V souladu s ustanovením § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“) zveřejňuje Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“) výroční zprávu o činnosti GIBS v oblasti poskytování informací za rok 2023.

Principem veřejné správy jako služby veřejnosti je její transparentnost. Veřejná správa musí o své činnosti informovat jednak aktivně, tak také v případě, kdy je o informace požádána. Náležitě informace jsou jednou z podmínek veřejné kontroly činnosti veřejné správy.

Samotné právo na informace je upraveno v čl. 17 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“), kde je stanoveno, že právo na informace je zaručeno. Existují obecně dva principy informování veřejnosti ze strany veřejné správy. Buď můžeme hovořit o principu publicity veřejné správy, nebo naopak o principu diskrétnosti. Princip publicity je založen na tom, že veřejnost má právo na poskytování informací. Naopak princip diskrétnosti znamená, že veřejná správa poskytuje informace o své činnosti pouze v těch případech, kdy ji to přikazuje právní předpis, veřejnost jinak na informace nemá nárok.

Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 18. prosince 2002, III. ÚS 156/02, konstatoval, že právo na informace je v Listině systematicky zařazeno mezi práva politická, tedy jako prostředek účasti na politickém životě státu. Je to právo na informaci v politickém slova smyslu, chápanou velmi široce, tj. takovou, kterou člověk žijící ve státě potřebuje k tomu, aby v prakticky dosažitelné míře znal, co se děje na veřejnosti v jeho okolí.

Obecnou úpravou pro poskytování informací je zákon č. 106/1999 Sb. Povinnost poskytovat informace tento zákon ukládá povinným subjektům. Dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. jsou povinnými subjekty státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce. Tyto subjekty mají podle zákona č. 106/1999 Sb. povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti. Informací se dle ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb. rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.

Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 17. října 2017, IV. ÚS 1378/16-4, zabýval otázkou, jaké podmínky musí být splněny pro to, aby povinný subjekt musel informaci poskytnout. Musí být splněny tyto podmínky:

- a) účelem vyžádání informace je přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu,
- b) informace samotná se týká veřejného zájmu,
- c) žadatel o informaci plní úkoly či posílání dozoru veřejnosti či roli tzv. "společenského hlídacího psa",
- d) informace existuje a je dostupná.

Zákon č. 106/1999 Sb. upravuje dva režimy poskytování informací. V ustanovení § 5 zákona č. 106/1999 Sb. je upraven první způsob poskytování informací, a to zveřejnění povinných informací. Každý povinný subjekt je povinen zveřejnit základní informace stanovené zákonem. Mezi tyto informace lze zařadit například informace o důvodu a způsobu založení, o organizační struktuře a své činnosti, o nejdůležitějších právních předpisech, podle nichž jedná a rozhoduje a podobně. Povinně zveřejňované informace GIBS lze nalézt na webových stránkách www.gibs.cz v sekci Informační servis. Druhým způsobem poskytování informací je poskytování na žádost. Tento způsob je upraven v ustanovení § 6, § 13 a § 14 zákona č. 106/1999 Sb. Žadatelem může být kdokoliv, žádost se podává ústně nebo písemně, lze ji podat i prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací. Pokud není žadateli na ústně podanou žádost informace poskytnuta, může podat žádost písemně. V ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb. je stanoveno, jaké údaje musí žádost obsahovat.

Povinný subjekt posoudí žádost a dle ustanovení § 14 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb.:

- a) brání-li nedostatek údajů o žadateli postupu vyřízení žádosti o informaci podle tohoto zákona, vyzve žadatele ve lhůtě do 7 dnů ode dne podání žádosti, aby žádost doplnil; nevyhoví-li žadatel této výzvě do 30 dnů ode dne jejího doručení, žádost odloží,
- b) v případě, že je žádost nesrozumitelná, není zřejmé, jaká informace je požadována, nebo je formulována příliš obecně, vyzve žadatele ve lhůtě do 7 dnů od podání žádosti, aby žádost upřesnil, neupřesní-li žadatel žádost do 30 dnů ode dne doručení výzvy, rozhodne o odmítnutí žádosti,
- c) v případě, že se požadované informace nevztahují k jeho působnosti, žádost odloží a tuto odůvodněnou skutečnost sdělí do 7 dnů ode dne doručení žádosti žadateli,
- d) nerozhodne-li podle ustanovení § 15 (odmítnutí žádosti), poskytne informaci v souladu se žádostí ve lhůtě nejpozději do 15 dnů ode dne přijetí žádosti nebo ode dne jejího doplnění; je-li zapotřebí licence podle § 14a, předloží v této lhůtě žadateli konečnou licenční nabídku.

Povinný subjekt může lhůtu pro poskytnutí informace ze závažných důvodů prodloužit, nejvýše však o 10 dní. Závažné důvody jsou uvedeny v ustanovení § 14 odst. 7 zákona č. 106/1999 Sb. Jestliže žadatel žádá již jednou zveřejněnou informaci, může povinný subjekt místo poskytnutí informací sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace.

Pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti, s výjimkou případů, kdy se žádost odloží.

Poslání GIBS

GIBS byla zřízena ke dni 1. ledna 2012 zákonem č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o GIBS“). Dle ustanovení § 1 je GIBS ozbrojeným bezpečnostním sborem. V jejím čele stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává na návrh vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny příslušném ve věcech bezpečnosti předseda vlády, jemuž je ředitel z výkonu své funkce odpovědný. GIBS je organizační složkou státu a samostatnou účetní jednotkou. Její příjmy a výdaje tvoří samostatnou kapitolu státního rozpočtu. Ředitel plní funkci vedoucího organizační složky státu.

Stěžejním úkolem GIBS podle ustanovení § 2 zákona o GIBS je vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je:

- a) příslušník Policie České republiky (dále jen „Policie“), Celní správy České republiky (dále jen „Celní správa“), Vězeňské služby České republiky (dále jen „Vězeňská služba“) anebo GIBS,
- b) zaměstnanec Policie nebo GIBS, nebo
- c) zaměstnanec Celní správy anebo Vězeňské služby, pokud byl trestný čin spáchán v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů.

V druhém odstavci výše zmiňovaného ustanovení je uveden další úkol GIBS, kterým je vyšetřovat trestný čin:

- a) příslušníka Policie, Celní správy, Vězeňské služby, nebo zaměstnance Policie a
- b) zaměstnance Celní správy nebo Vězeňské služby, pokud byl trestný čin spáchán v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 písm. b) a písm. i) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, je GIBS policejním orgánem.

Dle ustanovení § 2 odst. 3 zákona o GIBS je jejím dalším úkolem provádět zkoušku spolehlivosti u zákonem definovaných osob. Mezi další úkoly patří dle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o GIBS sledování a vyhodnocování informací o protiprávní činnosti příslušníků Policie, příslušníků Vězeňské služby a příslušníků Celní správy. V tomto ustanovení je také zakotveno, že GIBS navrhuje opatření pro předcházení této protiprávní činnosti. Výčet úkolů završuje ustanovení § 2 odst. 5 zákona o GIBS, podle nějž je jejím dalším úkolem vydávat metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

Činnost v oblasti poskytování informací

1. Počet podaných žádostí o informace

V roce 2023 zaevidovala GIBS celkem 35 žádostí o informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

2. Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti

V roce 2023 bylo vydáno 5 rozhodnutí o odmítnutí žádosti (úplné) ve smyslu ustanovení § 15 zákona č. 106/1999 Sb. a 1 rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti.

3. Počet podaných odvolání proti rozhodnutí

V roce 2023 bylo podáno 1 odvolání proti rozhodnutí, které bylo vyřízeno v rámci autoremedury povinného subjektu.

4. Rozsudky soudů (jejich opisy) ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle zákona č. 106/1999 Sb.

V roce 2023 nebyly vydány žádné rozsudky ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace. Z toho důvodu povinný subjekt nevynaložil v roce 2023 v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle zákona č. 106/1999 Sb. žádné výdaje.

5. Výčet poskytnutých výhradních licencí

V roce 2023 neposkytla GIBS žádnou výhradní licenci.

6. Počet stížností podaných podle ustanovení § 16a zákona č. 106/1999 Sb., důvody jejich podání a stručný popis způsobu vyřízení

V roce 2023 byla podána 1 stížnost na postup povinného subjektu při vyřizování žádosti. Vzhledem k tomu, že byla podána před uplynutím lhůty pro poskytnutí informace, byla vyhodnocena jako nedůvodná, jelikož povinný subjekt informaci v zákonné lhůtě poskytl.

7. Další informace vztahující se k uplatňování zákona

Další informace vztahující se k uplatňování zákona č. 106/1999 Sb., jejichž rozsah je taxativně vymezen v ustanovení § 5 zákona, jsou zveřejněny na úřední desce před vchodem do areálu GIBS na adrese Skokanská 2311/3, Praha 6, a současně způsobem umožňujícím dálkový přístup na webových stránkách www.gibs.cz v sekci Povinně zveřejňované informace.

V Praze dne 6. března 2024

plk. Mgr. Vít Hendrych
ředitel
Generální inspekce bezpečnostních sborů
podepsáno elektronicky